

POTILAAN OHJAAMINEN
APS-JÄLKIPOLIKLINIKALLE

22.09.2023 EL TEIJA NIEMINEN, MEILAHTI/HUS

LEIKKAUKSEN JÄLKEINEN PITKITTYNEEN KIVUN - MÄÄRITELMÄ

LEIKKAUSALUEELLA TAI VÄLITTÖMÄSSÄ LÄHEISYYDESSÄ OLEVA **UUSI KIPU**

- Alkaa toimenpiteen jälkeen
- Jatkaa 2(3)-6 kk yli normaalin paranemisajan
- Muut syyt kivun pitkittymiselle ovat suljettu pois

MIKSI LEIKKAUKSEN JÄLKEINEN PITKITTYVÄ KIPU ON TÄRKEÄ ASIA

Riski saada leikkauksesta uusi pitkittyvä kipuongelma on monille tuntematon asia

On tärkeä lisätä tietoisuutta asiasta, jotta

- potilaat ja kirurgit voivat huomioida asian kun pohtivat leikkauspäätöstä
- voidaan tunnistaa potilaat, joilla on riski, räätälöidä kivun hoitoa ja järjestää seuranta
- voidaan tehdä tutkimusta aiheesta ja kehittää potilaiden hoitoa

LEIKKAUKSEN JÄLKEINEN PITKITTYVÄ KIPU

Kansainvälisten tutkimusten mukaan noin joka 10. leikkauspotilaalle kehittyy pitkittynyt leikkauksen jälkeinen kipu

- Voi ilmaantua monien erilaisten leikkausten jälkeen
- Riski vaihtelee leikkaustyyppin ja potilaan ominaisuuksien mukaan
- Kivun voimakkuus vaihtelee lievästä invalidisoivaan
- Voi olla ohimenevää, osalla jää pitkäaikaiseksi
- Pienelle osalle potilaista jää vaikea toimintakykyyn ja elämänlaatuun vaikuttava pitkäaikainen kiputila

LEIKKAUKSEN JÄLKEISEN KIVUN PITKITYMINEN ERI LEIKKAUSTEN JÄLKEEN

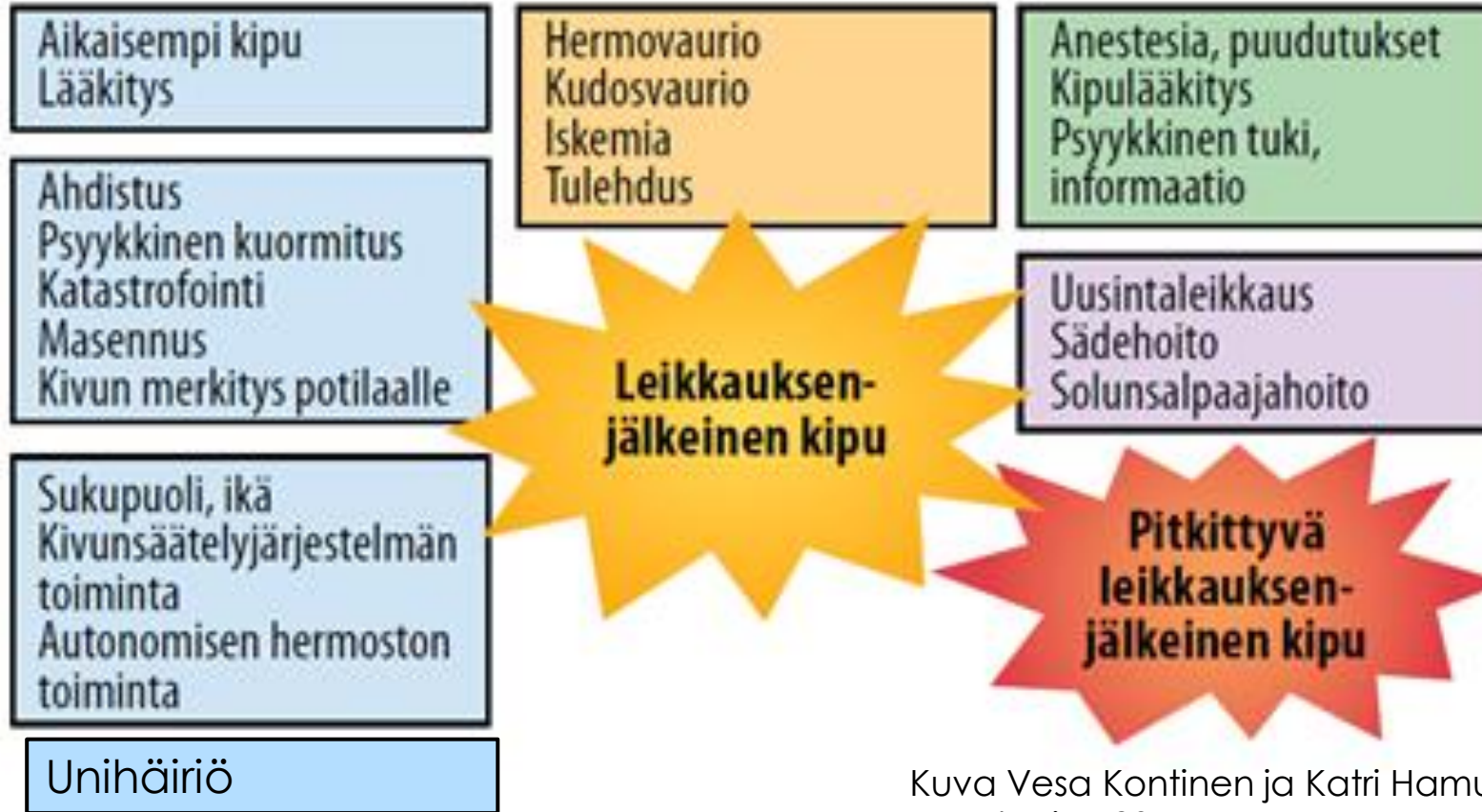
	Any intensity (%)	Moderate-severe intensity (%)	Prevalence (%); prevalence if restricted to a severe pain rating	Number of operations in US non-federal community hospitals* in 2014 ⁷
Amputation of limb	30–85%	5–10%	Up to 85% ⁸	Not available
Arthroplasty, knee	13–44%	15%	44% (15%) ⁹	723 086
Caesarean section	6–55%	5–10%	Up to 12% ¹⁰	1 142 680
Cholecystectomy	3–50% ¹¹	Not reported	Not reported	300 245
Craniotomy	0–65% ¹²	25%	12–16% ¹³	Not available
Hip replacement	27%	6%	27% (15%) ⁹	487 625
Inguinal hernia repair	5–63%	2–4%	6–29% ¹⁴	Not available
Laminectomy and spinal fusion	10–40%	4–6% ¹⁵	5–36% ^{16,17}	564 911
Mastectomy	11–57%	5–10%	22% ¹⁸	Not available
Coronary artery bypass graft	30–50%	5–10%	28% (4%) ¹⁹	160 240
Thoracotomy	5–65%	10%	48% ^{20,21}	Not available

*Non-federal community hospitals account for 786 874 (87%) of 902 202 hospital beds in the USA.

Table 1: Prevalence of chronic postsurgical pain in common surgeries in the USA^{11,22–24}

Erilaisia tutkimuksia,
taulukon luvut suuntaa
antavia

TAUSTALLA USEITA ERILAISIA TEKIJÖITÄ

Kuva Vesa Kontinen ja Katri Hamunen
Duodecim 2015

APS JÄLKIPOLIKLINIKKA

Toiminta alkanut 9/2012, kansainvälisesti aivan etulinjassa

Tavoitteet

1. Kotiutumisen jälkeisen vaiheen tehokas ja turvallinen kivun hoito
 - multimodaalisen lääkityksen ulottaminen kotiutumisen jälkeiseen vaiheeseen
 - lääkityksen purkaminen kun kipu helpottaa
2. Pitkittyvän kivun tunnistaminen -> hoidon järjestäminen
3. Välittömän perioperatiivisen vaiheen hoidon kehittäminen jälkipkl palautteen avulla
4. Tutkimus

APS = acute pain service, akuutin kivun konsultaatiopalvelu vuodesosastoille
Kipuklinikan APS-hoitajat ja leikkaussalin anestesia- ja kivunlääkärit yhdessä

HYKS Kipuklinikka 2016

SINULLE ON VARATTU VASTAANOTTOAIKA APS-JÄLKIPOLIKLINIKALLE

APS-jälkipoliklinikalla hoidetaan potilaita, joilla leikkauksen jälkeinen kipu uhkaa pitkittyä ja kotiutumisvaiheessa on runsas kipulääkkeiden ja mahdollisesti hermokipulääkkeiden tarve.

Hoitojakson aikana kipulääkityksiä säädetään ja puretaan kivun voimakkuutta seuraten. Tilanteen rauhoittuessa potilaat ohjataan jatkoseurantaa perusterveydenhuoltoon. Mikäli kiputilanne näyttää pitkittyvän tavanomaisen seuranta-ajan (3-4 kuukautta), arvioidaan sopiva jatko-
hoitopaikka potilaskohtaisesti harkiten.

APS-jälkipoliklinikalla ei hoideta pitkäaikaista kipua eikä hoito korvaa leikkaavan lääkärin jälkikontrolleja. Vastaanotolla ei myöskään oteta kantaa sairausloma-asioihin, koska asiassa tarvitaan leikkauksen lääkärin ja/tai työterveyslääkärin (terveyskeskuslääkärin) kannanotto asiaan.

APS-jälkipkl:n yhteystiedot:

Observational study

New approach for treatment of prolonged postoperative pain: APS Out-Patient Clinic

Elina Tiippana^{a,*}, Katri Hamunen^b, Tarja Heiskanen^b, Teija Nieminen^a, Eija Kalso^b, Vesa K. Kontinen^a

200 ensimmäistä potilasta

- eniten rintaelinkirurgisia ja ortopedisia potilaita
- 70% potilaista viitteitä hermovauriotyyppisestä kivusta
- suurimmalla osalla potilaista kipu lievittyi seurannassa ja lääkitysten purkaminen onnistui
- tehokas jatkohoitoon ohjaus varmistuen seurannan jatkumisen ja ohjeet lääkityksestä
- potilaat, joiden kipu kroonistui ohjautuivat Kipuklinikan moniammatilliseen hoitoon ilman viivettä (noin 20% tutkimuksessa olleista potilaista)

The Toronto General Hospital Transitional Pain Service: development and implementation of a multidisciplinary program to prevent chronic postsurgical pain

This article was published in the following Dove Press journal:

Journal of Pain Research

12 October 2015

Number of times this article has been viewed

Keywords: Transitional Pain Service, chronic postsurgical pain, transition to chronic pain, opioid use, multidisciplinary treatment

NYKYINEN TOIMINTA HUSISSA

Meilahti-Siltasairaala /Kipuklinikka yhteistyössä Kipuklinikan kanssa
Jorvi, Peijas ja Hyvinkää omien sairaaloiden potilaat

Leikkaussali-anestesiologit

Anestesia­lääkärin/APS-lääkärin tai kirurgin läheteellä
Vastaanotto tai hoitopuhelu 1-3 vk kuluessa kotiutumisesta

Tarvittaessa jatkohoito Kipuklinikan kautta

SEURAAVA ASKEL 10 V APS-JÄLKIPKL:N PERUSTAMISESTA

Digiloikka-hanke 2022

- HUS Tehohoidon jälkeen – digihoitopolku
- HUS leikkauksen jälkeinen kivun hoito digihoitopolku (“APS-jälkipkl digipolku”)

APS-jälkipkl-digipolun tavoitteet

- parantaa kivun hoitoa potilailla, joilla leikkauksen jälkeinen kipu vaikuttaa olevan riskissä pitkittyä
- parantaa potilaiden seurantaa
- sujuvoittaa ammattilaisten työskentelyä
- mahdollistaa tutkimus

APS jälkipoliklinkka ja digihoitopolulle valittu potilas:

Leikkauksen jälkeen potilaalle jäänyt voimakkaita kipuja, mahd. hermosärkyä, merkittävä kipulääkitys, ei syöpäpotilas

- - > APS jälkipkl, lähetepoliklinikka

Lääkäri tekee potilaasta sisäisen lähetteen Kipuklinikalle. Kuvaus toimenpiteestä, kivunhoidon ongelma, lääkitys, purkuohje ja maininta, että potilas soveltuu digihoitopolulle. Halutaanko soitto vai vastaanotto.

Soitto Kipuklinikalle mikä APS jälkipkl vastaanotto / soittoaika mahd potilaalle saada

Kun Kipuklinikan seniori on potilaan lähetteen hyväksynyt, niin potilaalle voi antaa APS jälkipkl –ajan. Ohjata digihoitopolusta (esite) . Potilaalle kutsukirje tai Maisa-viesti

Mobiili: Omapolku- sovellus.

Omapolku

Terveiskylän Omapolulta löydät sinulle avatut terveydenhuollon digihoitopolut, sosiaalihuollon digipalvelupolut ja kaikille avoimet itsehoito-ohjelmat. Omapolulla terveystietosi ja hoito-ohjeesi kulkevat aina mukana.

Lue lisää Omapolku-palvelusta >

Kirjaudu Omapolulle

- Uusi käyttäjä? Rekisteröidy palveluun >
- Rekisteröitymis- ja kirjautumisohteet >
- Puolesta-asiointi Omapolulla >
- Käyttöehdot ja tietosuojaseloste >
- Omapolun tekniset vaatimukset >

MEI APS

Kirjautuminen vaatii vahvan tunnistautumisen: Pankkitunnukset

Erikoissairaanhoidon
tunnistuspalvelu

FI ▼

ERIKOISSAIRAANHOIDON TUNNISTUSPALVELU - TUNNISTUSTAVAN VALINTA

Tunnistaudu erikoissairaanhoidon ja terveydenhuollon sähköisiin asiointipalveluihin.

Valitse asiointirooli tunnistautumista varten

Olen henkilöasiakas

Tunnistaudu asiakkaana tai potilaana
Suomi.fi tunnistautumisen kautta

Olen ammattilainen

Tunnistaudu sosiaali- tai
terveydenhuollon ammattilaisena,
yhteistyökumppanina tai opiskelijana.

Ensimmäisen kirjautumisen jälkeen pyytää lupapyyntöt

Mobiilisovellukse
ssa seuraava
tunnistautuminen
suoraan
sovelluksesta

TERVETULOA OMAPOLULLE!

Omapolulta löydät sinulle avatut terveydenhuollon digihoitopolut, sosiaalihuollon digipalvelupolut ja kaikille avoimet itsehoito-ohjelmat. Omapolku mahdollistaa tietoturvallisen asioinnin. Omapolku on terveyden- ja sosiaalihuollon digitaalinen palvelukanava.

i Tiedostamme Omapolun viestit-toiminnon ongelmat ja pahoittelemme niistä aiheutuvaa haittaa. Kehittäjätiimimme jatkaa ongelman selvittelyä ja pyrimme löytämään ratkaisun mahdollisimman nopeasti.

MINUN HOITOPOLKUNI

Siirry hoitopolullesi painamalla kuvaa tai otsikkoa

HUS Leikkauksen jälkeinen kivunhoito

Tällä polulla saat tietoa leikkauksen jälkeisestä kivunhoidosta ja valmistaudut ensimmäiseen kivunhoidon puhelinaikaan tai vastaanottoon.

HOITOPOLKU

KALENTERI

PÄIVÄKIRJA

USEIN KYSYTYT KYSYMYKSET

PÄÄTTYNY

KOTI

HOITOPOLKU

KALENTERI

PÄIVÄKIRJA

USEIN KYSYTYT
KYSYMYKSET

Hoitopolku

TERVETULOA LEIKKAUKSEN JÄLKEISEN KIVUNHOIDON DIGIHOITOPOLULLE

1.1

DIGIHOITOPOLUN SISÄLTÖ

Varaa nyt hetki aikaa tutustuaksesi digihoitopolulla etenemiseen.

TIETOA LEIKKAUKSEN JÄLKEISEN APS-JÄLKIPOLIKLINIKAN TOIMINNASTA

TIETOA LEIKKAUKSEN JÄLKEISESTÄ KIVUSTA JA KIVUN PITKITTYMISESTÄ

3.1

KIPULÄÄKITYKSEN VALINTA LEIKKAUKSEN JÄLKEEN

Lääkehoidon suunnittelu

3.2

KIVUN PITKITTÄMINEN LEIKKAUKSEN JÄLKEEN

Akuutti kipu voi pitkittyä.

PELON, MIELIALAN JA AHDISTUKSEN VAIKUTUS KIVUN KOKEMISEEN

24.9.2023

Tietoa leikkauksen jälkeisestä kivusta ja kivun pitkittymisestä

Leikkauksen jälkeisen kivun kokemiseen, kestoon ja lääkityksen valintaan vaikuttavat monet asiat.

Leikkauksen jälkeisen kivun voimakkuus ja ominaisuudet riippuvat leikkaustyyppistä ja kivun lähteestä: iho, pehmytkudokset, luut ja nivelet, sisäelimet vai hermo. Esimerkiksi hermovaurion aiheuttama kipu voi olla erittäin voimakasta ja luonteeltaan esimerkiksi sähköiskumaista, ja sitä hoidetaan eri tavalla kuin kudosaivuri.

Jokainen ihminen kokee kivun eri tavalla, vaikka heille olisi tehty täysin samanlainen leikkaus. Sinun kipusi voimakkuuteen, kestoon ja lääkityksen tarpeeseen vaikuttavat ainakin seuraavat asiat:

- Leikkaushaavasi koko ja luonne
- Sinulla syntyessäsi olevat geenit, jotka vaikuttavat siihen miten kipua välittävä ja sitä jarruttava oma järjestelmäsi toimii, ja miten kipulääkkeitä vaikuttavat juuret
- Aikaisemmat kokemuksesi sekä odotuksesi kivusta
- Ahdistus ja masennus
- Ikäsi ja sukupuolesi

Koska koet kivun yksilöllisesti, kipusi järjestelmällinen mittaaminen on osa hoitoa (lepokipu, liikekipu). Leikkauksen jälkeinen kipu lievittyy yleensä ajan myötä, ja toimenpiteen jälkeen tarvittavat erilaista hoitoa kuin pienemmän toimenpiteen jälkeen.

Kivunhallintatalon sivuilta saat lisätietoa leikkauskivun hoidosta:

[Yleisesti leikkauksen jälkeisen kivun hoidosta](#)

Tietopaketit leikkauksen jälkeisestä kivunhoidosta

KOTI

HOITOPOLKU

KALENTERI

PÄIVÄKIRJA

USEIN KYSYTYT
KYSYMYKSET

Päiväkirja

Suosikkipäiväkirjat

KIVUNHOITO KOTONA LEIKKAUKSEN JÄLKEEN
 HUS Leikkauksen jälkeinen kivunhoito

Muut päiväkirjat

- ✓ Päiväkirjaa täytetään väh. kerran päivässä tai useammin.
- ✓ Merkinnät hyödyntävät APS jälkipkl vastaanottoa tai soittoa ja siten kivunhoidon suunnitelmaa.

24.9.2023

KIVUNHOITO KOTONA LEIKKAUKSEN JÄLKEEN

AJANJAKSO

Kirjauseivejä yhteensä: **1 kpl**Ensimmäinen kirjaus: **25.10.2022 10:19**Viimeisin kirjaus: **25.10.2022 10:19**

-

NÄYTÄ

NÄYTÄ KAIKKI

Kirjausaika	Havaintoaika	Arvioi leikkauksen jälkeisen kipusi voimakkuus levossa.	Arvioi leikkauksen jälkeisen kipusi voimakkuus liikkeessä, yskiessä tai muun vastaavan aktiivisuuden yhteydessä.	Oletko käyttänyt tarvittaessa otettavia kipulääkkeitä?	Onko kipulääkityksesi ollut riittävä?	Onko sinulla ummetusta?	Onko sinulla pahoinvointia?
25.10.2022 10:20	25.10.2022 10:19 MEI-APS	1	2	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä

Hoitopolku

1.1

Varaa nyt hetki aikaa tutustuaksesi digihoitopolulla etenemiseen.

TIETOA LEIKKAUKSEN JÄLKEISEN APS-JÄLKIPOLIKLINIKAN TOIMINNASTA

TIETOA LEIKKAUKSEN JÄLKEISESTÄ KIVUSTA JA KIVUN PITKITTÄMISESTÄ +

PELON, MIELIALAN JA AHDISTUKSEN VAIKUTUS KIVUN KOKEMISEEN

LÄÄKEHOIDON TOTEUTTAMINEN KOTONA

ITSEHOITO JA LÄÄKKEETTÖMÄT HOITOKEINOT +

VALMISTAUTUMINEN APS-JÄLKIPOLIKLINIKAN KÄYNTIIN TAI SOITTOON +

DIGIHOITOPOLKUSI PÄÄTTY

Tietoa leikkauksen jälkeisen APS-jälkipoliklinikan

Tutustu leikkauksen jälkeisen kivunhoidon jälkipoliklinikkaan.

APS-jälkipoliklinikan nimi tulee englannin kielen sanoista Acute Pain Service. APS-jälkipoliklinikalla hoidetaan kivunhoitoa. Kotiutumisvaiheessa voi silloin olla vielä runsas kipulääkkeiden ja mahdollisesti hermokipulääkkeiden tarve.

Sinulle on suunniteltu APS-jälkipoliklinikan soitto- tai vastaanottoaika. Hoitajakson aikana kipulääkitystäsi seurataan. Tilanteen rauhoittuessa sinut ohjataan tarvittaessa jatkoseurantaan perusterveydenhuoltoon.

Mikäli kiputilanteesi näyttää pitkittyvän muutamaa kuukautta pidemmäksi, arvioidaan sopiva jatkohoitoaika.

APS-jälkipoliklinikalla ei hoideta pitkäaikaista kipua eikä hoito korvaa leikkaavan lääkärin jälkikontrolleja. Vaikuttaa, koska asiassa tarvitaan leikkauksen lääkärin ja/tai työterveyslääkärin kannanotto asiaan.

EDELLINEN

EHKÄISY JA HOITO

Toistaiseksi ei ole tehokkaita keinoja ehkäistä leikkauksen jälkeisen kivun pitkittymistä

On tärkeää tunnistaa riskissä olevat potilaat:

- Leikkauksen jälkeisen akuutin kivun tehokas hoitaminen
- Seurannan järjestäminen
- Potilaskohtaisten riskitekijöiden tunnistaminen ja hoitaminen ennen leikkausta (esim ahdistuneisuus, unihäiriö, stressi – lääkkeettömät hoidot)
- Tieto ja tuki potilaalle
- Lääkityksen muokkaaminen pitkittyvän kivun mekanismien mukaisesti
- Lääkkeettömät menetelmät

**Leikkaukseen
tulija –
Tunnista
riskitekijät kivun
kroonistumiselle**

**Leikkaus
ja
anestesia**

APS

**APS
jälkipoliklinikka**

Koti

Kipuklinikka

Terveysasema

Työterveys